

LEGISLATIVNÍ RÁMEC

Legislativní rámec úpravy ESG primárně vychází z práva EU, a to jak ze směrnic, tak především z nařízení, která mají přímou účinnost. To znamená, že nejsou implementována do českého právního řádu a podniky mají povinnost se jimi přímo řídit.

Mezi základní právní předpisy EU v oblasti udržitelných financí patří zejména:

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2464 ze dne 14. prosince 2022, kterou se mění nařízení (EU) č. 537/2014, směrnice 2004/109/ES, směrnice 2006/43/ES a směrnice 2013/34/EU, pokud jde o podávání zpráv podniků o udržitelnosti (směrnice CSRD).
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1760 ze dne 13. července 2024 o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti a o změně směrnice (EU) 2019/1937 a nařízení (EU) 2023/2859 (směrnice CSDDD).
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/852 ze dne 18. června 2020 o zřízení rámce pro usnadnění udržitelných investic a o změně nařízení (EU) 2019/2088 (nařízení o taxonomii).
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2088 ze dne 27. listopadu 2019 o zveřejňování informací souvisejících s udržitelností v odvětví finančních služeb (nařízení SFRD).
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1119 ze dne 30. června 2021, kterým se stanoví rámec pro dosažení klimatické neutrality a mění se nařízení (ES) 401/2009 a nařízení (EU) 2018/1999 (evropský rámec pro klima).
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/2772 ze dne 31. července 2023, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/34/EU, pokud jde o standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti (standardy ESRS).
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2859 ze dne 13. prosince 2023, kterým se zřizuje jednotné evropské přístupové místo poskytující centralizovaný přístup k veřejně dostupným informacím o finančních službách, kapitálových trzích a udržitelnosti (nařízení ESAP).
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2631 ze dne 22. listopadu 2023 o evropských zelených dluhopisech a o volitelném zveřejňování informací o dluhopisech nabízených jako environmentálně udržitelné a informací o dluhopisech vázaných na udržitelnost (evropský standard pro zelené dluhopisy).
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/3005 ze dne 27. listopadu 2024 o transparentnosti a integritě činností v oblasti environmentálního, sociálního a správního (ESG) ratingu a o změně nařízení (EU) 2019/2088 a (EU) 2023/2859

Na tyto základní předpisy dále navazují prováděcí nařízení, která dále podrobněji rozvádějí požadavky základních právních předpisů. Těmi jsou pro oblast vykazování:

- Nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2023/2772, kterým se přijímají standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti (ESRS).
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/2139 ze dne 4. června 2021, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/852, pokud jde o stanovení technických screeningových kritérií pro určení toho, za jakých podmínek se hospodářská činnost kvalifikuje jako významně přispívající ke zmírňování změny klimatu nebo k přizpůsobování se změně klimatu, a toho, zda tato hospodářská činnost významně nepoškozuje některý z environmentálních cílů (tzv. akt v přenesené pravomoci v oblasti klimatu).
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/2178 ze dne 6. července 2021, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/852 upřesněním obsahu a struktury informací, které mají zveřejňovat podniky podle článků 19a nebo 29a směrnice 2013/34/EU v souvislosti s environmentálně udržitelnými hospodářskými činnostmi, a upřesněním metodiky za účelem plnění této povinnosti zveřejňování informací.
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/2485 ze dne 27. června 2023, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2021/2139 stanovující další technická screeningová kritéria pro určení toho, za jakých podmínek se určité hospodářské činnosti kvalifikují jako významně přispívající ke zmírňování změny klimatu nebo k přizpůsobování se změně klimatu, a toho, zda tyto hospodářské činnosti významně nepoškozuji některý z environmentálních cílů.
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/2486 ze dne 27. června 2023, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/852 stanovením technických screeningových kritérií pro určení toho, za jakých podmínek se hospodářská činnost kvalifikuje jako významně přispívající k udržitelnému využívání a ochraně vodních a mořských zdrojů, k přechodu na oběhové hospodářství, k prevenci a omezování znečištění nebo k ochraně a obnově biologické rozmanitosti a ekosystémů, a toho, zda tato hospodářská činnost významně nepoškozuje některý z dalších environmentálních cílů, a kterým se mění nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/2178, pokud jde o specifické zveřejňování informací v souvislosti s těmito hospodářskými činnostmi.

Jak je z přehledu předpisů patrné, směrnice CSRD je jedním z mnoha právních předpisů EU vztahujících se k oblasti financování udržitelnosti. V dalším textu se jednotlivými předpisy budeme zabývat detailněji. Než se však pustíme dál, je dobré si udělat malý exkurz do práva EU.

Uvedli jsme, že regulace v oblasti ESG vychází primárně z požadavků práva EU, z jejich směrnic a nařízení. Je mezi těmito předpisy pro subjekty, které podléhají této regulaci nějaký rozdíl? Odpověď zní ano a velký. Zatímco nařízení má přímou účinnost, tedy v okamžiku nabytí účinnosti mají adresáti daného nařízení povinnost se jím řídit. Požadavky nařízení se nepropisují do českých právních předpisů, ale stávají se přímo součástí českého právního řádu – nařízení má tedy přímou účinnost. V praxi to znamená, že vedle českých právních předpisů je nezbytné sledovat i ty

evropské, zejména nařízení a rozhodnutí. Naproti tomu u směrnice musí být práva a povinnosti z ní vyplývající implementovány do českých právních předpisů, protože až v okamžiku nabytí účinnosti implementačního českého právního předpisu vznikají práva i povinnosti daným adresátům.

Je proto důležité si uvědomit, že implementační předpis nebude uvádět práva a povinnosti, které plynou z nařízení. Směrnice CSRD je toho krásným příkladem, zejména v případě taxonomie. Součástí zprávy o udržitelnosti jsou i informace podle článku 8 nařízení o taxonomii. V obsahovém vymezení zprávy o udržitelnosti bychom však tyto informace hledali marně. Proč? Povinnost uvádět informace o taxonomii plyne primárně právě z nařízení o taxonomii, a proto ani zákon o účetnictví tuto informaci neobsahuje.

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Otázka: Jsou požadavky nařízení EU převedeny do českého právního řádu?

Odpověď: Ne, nařízení je přímo účinným právním předpisem, a proto nedochází k jeho transpozici do českého práva. Nicméně ve výjimečných případech, pro právní jistotu uživatelů, lze na daný předpis odkázat. To je například právě nařízení o taxonomii, kdy zákon o účetnictví určitým způsobem upozorňuje na povinnost uvádět tyto informace ve zprávě o udržitelnosti.

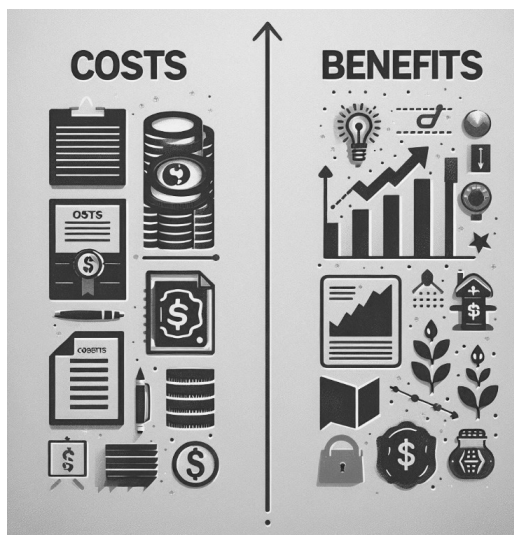
Směrnice CSRD

V této části si představíme směrnici CSRD v obecnější rovině. Směrnice CSRD byla přijata v roce 2022 a její požadavky nahradily požadavky směrnice NFRD.

Podstatou a vlastně i záměrem přijetí této směrnice je zajištění srovnatelnosti poskytovaných informací o ESG faktorech prostřednictvím jednotné sady standardů pro podávání zpráv o udržitelnosti. Standardizace má napomoci ke snížení nákladů při vyhotovování zpráv o udržitelnosti a zvýšit transparentnost poskytovaných informací.

Vyhotovení zprávy o udržitelnosti s sebou nese jak rizika, resp. náklady, tak i přínosy, resp. výnosy. Uvedený obrázek ukazuje, s jakými náklady a přínosy může podnik počítat.

Náklady:	Přínosy:
Náklady na konzultanty, software, čas zaměstnanců.	Pozitivní dopad na životní prostředí.
Administrativní zátěž.	Vyšší důvěra investorů a zákazníků.
Krátkodobé i dlouhodobé náklady na zpracování zpráv.	Reputace firmy, lepší image a dlouhodobě udržitelné podnikání.

Obecně však lze říci, že náklady spojené s vyhotovením zprávy o udržitelnosti budou zpočátku převyšovat přínosy, avšak v dlouhodobém horizontu, při správně nastavených strategiích a cílech, by se měla situace obrátit.

Smyslem a účelem směrnice CSRD, a tedy i zprávy o udržitelnosti, není pouhé poskytování informací o ESG faktorech. Jde především o nastavení strategií podniku tak, aby i faktory ESG byly zohledněny ve spojení s finančními výsledky podniku.

Představuje implementace směrnice CSRD pro podniky výzvu? V určitém slova smyslu ano. Tato výzva však nespočívá v povinnosti uvádět informace o životním prostředí, sociálních aspektech anebo o správě a řízení. Jak jsme poznamenali v úvodu – tyto informace, byť v ne tak detailní podobě, uváděly některé podniky již dříve, a to jak ve výroční zprávě, v přehledu nefinančních informací, tak například i ve výkazu o správě a řízení. Diagram níže zobrazuje přehled legislativy požadující uvádění nefinančních informací. Ukazuje, že požadavek na uvádění nefinančních informací není úplnou novinkou v podnikovém reportingu.

směrnice 78/660/EHS (tzv. 4.směrnice) ve znění směrnice 2003/51/ES - povinnost uvádět nefinanční informace ve výroční zprávě

směrnice 2013/34/EU (nahradila 4. směrnici) - požadavek na uvedení nefinančních informací ve výroční zprávě a zpráva o správě a řízení podniku

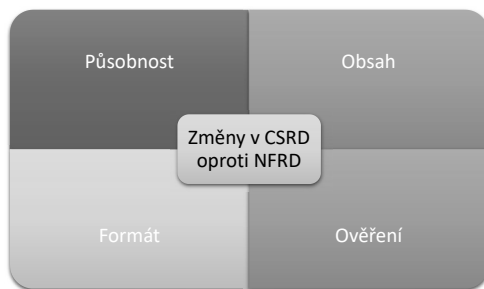
směrnice NFRD - zavedla pro některé podniky detailnější uvádění nefinančních informací

směrnice CSRD - zpráva o udržitelnosti

Výzvou pro podniky je tedy spíše změna v přístupu zpracování těchto informací a jejich vyšší detail. Podnik by měl vykazovat takové informace, které jsou z jeho pohledu významné a mají významný dopad nejen na jeho finanční situaci a finanční výkonnost, ale také jak činnost podniku ovlivňuje jeho okolí. Informace ve zprávě o udržitelnosti by se proto měly propisovat i do finančních údajů, tj. účetní závěrky. Zpráva o udržitelnosti by neměla být marketingovou propagací podniku. Měla by popisovat jak pozitivní, tak i negativní dopady, rizika a příležitosti, které jsou spojeny s ESG faktory. Zároveň by podniky měly představit strategii firmy v oblasti ESG a z toho vyplývající cíle a politiky.

Abychom si udělali lepší představu o změnách, které nová povinnost přináší, ilustruje tabulka srovnání mezi požadavky směrnice NFRD a směrnice CSRD:

Porovnání požadavků směrnice NFRD s požadavky směrnice CSRD		
	NFRD	CSRD
Působnost	<p>Obchodní společnost a současně je velkou účetní jednotkou, která je subjektem veřejného zájmu s počtem zaměstnanců vyšším než 500</p> <p><u>Konsolidace</u> Obchodní společnost, která je – mateřským podnikem velké skupiny účetních jednotek a současně – subjektem veřejného zájmu s počtem zaměstnanců vyšším než 500</p>	<p>Obchodní společnost, která je – velkou účetní jednotkou nebo – malou nebo střední účetní jednotkou, jejíž CP jsou přijaty k obchodování na evropském regulovaném trhu</p> <p><u>Konsolidace</u> Obchodní společnost, která je – mateřským podnikem velké skupiny účetních jednotek V případě úvěrových institucí a pojišťoven není právní forma relevantní</p> <p><u>Třetí země</u> Stanovena povinnost pro některé podniky ze třetích zemí zveřejnit zprávu o udržitelnosti</p>
Obsah	<p>Nefinanční informace ve vztahu k – životnímu prostředí – sociálním a zaměstnaneckým otázkám – respektování lidských práv – boji proti korupci a úplatkářství</p>	<p>Stanoven obsahový rámec informací uváděných ve zprávě o udržitelnosti ve vztahu k ESG faktorům</p>
Standardizace informací	Není	Standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti (ESRS)
Umístění informací	Výroční zpráva, nebo Samostatná zpráva	Samostatná část výroční zprávy
Formát	Není	Výroční zpráva – formát XHTML Zpráva o udržitelnosti – XBRL formát
Ověření informací	Auditor ověřuje skutečnost, že informace byly poskytnuty	Auditor ověřuje pravdivost informací

V oblasti působnosti došlo k rozšíření povinnosti na všechny velké podniky a velké skupiny a na kotované malé a střední podniky.

Zpráva o udržitelnosti má jasně daný obsah, přičemž informace se ve zprávě o udržitelnosti uvádějí v souladu se standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti (ESRS).

Výroční zpráva musí být vyhotovena v elektronickém formátu a informace ve zprávě o udržitelnosti budou muset být značkovány v souladu s XBRL taxonomií přijatou nařízením Komise. Zatím však toto nařízení nebylo vydáno a nepředpokládá se, že se tak stane v nejbližší době.

Následující tabulka ukazuje přehled požadovaných informací uváděných podle směrnice NFRD a směrnice CSRD tak, jak byly jednotlivé požadavky implementovány do zákona o účetnictví:

Nefinanční informace	Zpráva o udržitelnosti
Uvádějí se informace v rozsahu potřebném pro pochopení vývoje účetní jednotky nebo skupiny, její výkonnosti a postavení a dopadů její činnosti, a to nefinanční informace týkající se alespoň otázek a) životního prostředí, b) sociálních a zaměstnaneckých, c) respektování lidských práv a d) boje proti korupci a úplatkářství.	Poskytují se informace potřebné k pochopení dopadů činnosti účetní jednotky na udržitelnost a k pochopení vlivu udržitelnosti na vývoj, výkonnost a postavení účetní jednotky. Udržitelnosti se rozumějí otázky a) životního prostředí, b) sociální, c) lidských práv a jejich dodržování, d) správy a řízení, e) zaměstnanecké, f) boje proti korupci a úplatkářství.
Nefinanční informace se uvádějí v této struktuře a) stručný popis obchodního modelu účetní jednotky uvádějící nefinanční informace,	Zpráva o udržitelnosti obsahuje a) stručný popis obchodního modelu a strategie účetní jednotky včetně dalších detailnějších informací,
b) popis opatření, které účetní jednotka uvádějící nefinanční informace ve vztahu k těmto otázkám uplatňuje, včetně uplatňovaných postupů náležité péče; není-li k některé z těchto otázek uplatňováno žádné opatření, uvede se odůvodnění, z jakého důvodu se opatření v dané otázce neuplatňuje,	e) popis politik účetní jednotky ve vztahu k udržitelnosti, f) popis postupu náležité péče, který účetní jednotka uplatňuje ve vztahu k udržitelnosti a případně také dodržování požadavků Evropské unie na uplatňování náležité péče,

Nefinanční informace	Zpráva o udržitelnosti
c) popis výsledků těchto opatření,	h) popis opatření přijatých účetní jednotkou k identifikaci a sledování dopadů podle písmene g) a dalších nepříznivých dopadů, které musí účetní jednotka identifikovat podle požadavků Evropské unie na uplatňování postupů náležité péče, i) popis opatření přijatých účetní jednotkou, která mají skutečným nebo potenciálním nepříznivým dopadům podle písmene g) předcházet, zmírnit je, napravit je nebo je odstranit, a to včetně popisu výsledků uplatňování těchto opatření,
d) popis hlavních rizik souvisejících s těmito otázkami, jež jsou spojeny s činností účetní jednotky uvádějící nefinanční informace, včetně přichází-li to u ní v úvahu a je-li to přiměřené, s jejími obchodními vztahy, výrobky nebo službami, které by mohly mít nepříznivé dopady v těchto oblastech, a způsobu, jakým tato účetní jednotka uvádějící nefinanční informace tato rizika řídí,	e) popis politik účetní jednotky ve vztahu k udržitelnosti, g) popis hlavních skutečných nebo potenciálních dopadů spojených s vlastní provozní činností účetní jednotky, s jejím hodnotovým řetězcem, produkty a službami, obchodními vztahy a dodavatelským řetězcem,
e) nefinanční klíčové ukazatele výkonnosti, které se vztahují k příslušné podnikatelské činnosti.	4. zpráva o udržitelnosti obsahuje také ukazatele vztahující se k informacím uvedeným ve zprávě o udržitelnosti a postup použitý pro určení těchto informací.

Klíčové nehmotné zdroje

Směrnice CSRD nezavedla pouze povinnost vyhotovit zprávu o udržitelnosti. Další povinností, kterou podniky vyhotovující zprávu o udržitelnosti mají, je uvést ve výroční zprávě informace o klíčových nehmotných zdrojích, na kterých zásadně závisí obchodní model účetní jednotky a které jsou pro ni zdrojem tvorby hodnoty, a to včetně vysvětlení, jak jsou tyto nehmotné zdroje pro její obchodní model zásadní a jakým způsobem jsou pro ni zdrojem tvorby hodnoty.

Původně byly klíčové nehmotné zdroje součástí zprávy o udržitelnosti, ale v průběhu projednávání směrnice CSRD byly přesunuty do obecné části výroční zprávy. Tomu odpovídá i skutečnost, na koho se uvádění informací o klíčových nehmotných zdrojích vztahuje.

Informace o nehmotných zdrojích zahrnují jak informace o nehmotných aktivech vykazovaných v rozvaze, tak i o dalších nehmotných zdrojích, které nenaplňují definiční znaky aktiva a nejsou tak vykazovány v rozvaze podniku. To však neposkytuje ucelený obraz o vývoji podniku, jeho výkonnosti a postavení. V mnoha případech však není možné informace o nehmotných zdrojích a informacích o udržitelnosti odlišit. Příkladem jsou informace v oblasti sociální nebo správy a řízení o

- dovednostech zaměstnanců, jejich kompetencích, zkušenostech a loajalitě,
- motivaci ke zlepšování procesů, zboží a služeb,
- kvalitě vztahů mezi podnikem a jeho zúčastněnými stranami, včetně zákazníků, dodavatelů a komunit dotčených jeho činností.

Holistický přístup umožňuje uživatelům (a *de facto* i podniku samotnému) pochopit závislosti obchodního modelu podniku na klíčových nehmotných zdrojích a jejich význam pro tvorbu hodnoty podniku bez ohledu na to, zda by splňovaly kritéria pro uznání a ocenění podle platného účetního rámce. To pomůže uživatelům posoudit tržní hodnotu podniku.

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Otázka: V čem se odlišuje poskytování nefinančních informací od zprávy o udržitelnosti?

Odpověď: Zpráva o udržitelnosti na rozdíl od poskytování nefinančních informací:

- rozšiřuje svoji působnost na všechny velké podniky a velké skupiny podniků a na střední a malé kotované podniky,
- standardizuje obsah informací,
- povinnost ověření informací i z hlediska jejich pravdivosti,
- zavedení elektronického formátu včetně značkování informací ve zprávě o udržitelnosti pomocí XBRL taxonomie.

Standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti

Informace ve zprávě o udržitelnosti jsou uváděny v souladu se standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti (ESRS). Tyto standardy vydává Evropská komise formou nařízení na základě zmocnění uvedeného ve směrnici 2013/34/EU. První sada standardů byla Komisí přijata v roce 2023 a nařízení bylo zveřejněno ve všech jazycích členských států, tedy včetně češtiny, v Úředním věstníku Evropské unie na konci roku 2023 jako nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2023/2772, kterým se přijímají standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti označované jako ESRS. Jedná se o přímo účinný předpis, a tedy není a nebude implementován do českých právních předpisů.

Standardy vycházejí z obsahového vymezení zprávy o udržitelnosti a můžeme říci, že poskytují vodítka, jaké informace a jakým způsobem mají být zveřejněny, včetně formálních požadavků na zprávu o udržitelnosti. Směrnice CSRD obsahuje zmocnění pro vydávání standardů pro podávání zpráv o udržitelnosti Evropskou komisí. Evropská komise postupně vydá:

- standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti pro kotované malé a střední podniky (označovány jako LSME ESRS) – jedná se o zjednodušené standardy oproti standardům ESRS. Tyto standardy budou též sektorově agnostické,